

Kotoutumispalveluiden uudistaminen – koulutusten näkökulma

Kotoutumispalveluiden uudistamisen sidesryhmätilaisuus 7.5.2026

Nea Brandt ja Laura Ruuskanen, työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kotoutumispalvelujen uudistushankkeen keskeiset sisällöt ja aikataulu

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen muutokset

- Hallitusohjelman mukainen kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistukseen liittyvä säästö
- Kevään 2024 kehysriihen säästö
- Syksyn 2025 budjettiriihen säästöt

Muut hallitusohjelmaan perustuvat muutokset, kuten

- Kotoutumisen velvoittavuuden ja oman vastuun lisääminen läpileikkaavasti
- Kotoutumislain tarkoituksen ja kotoutumisen tavoitteiden selkiyttäminen
- Alkuvaiheen palveluprosessin ja kokonaisuuden tehostaminen

Lausuntokierros
joulukuu 2025 -
helmikuu 2026

Eduskunnalle
viikolla 17/2026

**Muutokset
voimaan 1.1.2027**

Kunnan vastuuta vahvistetaan kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen järjestämisessä

- Kotoutumiskoulutusta järjestettäisiin jatkossa vain työvoimakoulutuksena, jonka toteuttamisesta vastaisi työvoimaviranomainen.
- Uutena tehtävänä työvoimaviranomainen järjestäisi lukutaitokoulutusta työvoimakoulutuksena.
- Koska kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen järjestämisvastuu olisi kunnilla, vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutuksen ohjaus- ja valtiosuusjärjestelmä purettaisiin.
- Työvoimaviranomaiset voivat järjestämisvastuunsa puitteissa valita työvoimakoulutuksena järjestettävän kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen tuottamistavan (kunnan oma tuotanto, ostopalvelu, in house -hankinta).

Asiakasmäärät kotoutumiskoulutuksen eri järjestämistavoissa vuonna 2024

- **Työvoimakoulutuksena** järjestetyssä kotoutumiskoulutuksessa 18 500 opiskelijaa (eri henkilöä).
- **Vapaan sivistystyön** kotoutumissuunnitelmaan sisältyvissä koulutuksissa 6800 opiskelijaa, joista 1800 lukutaitokoulutuksessa.

(Maahanmuuttajille suunnatussa vapaan sivistystyön koulutuksessa 2024: 38 400 opiskelijaa, joista 70 % kansalaisopistoissa ja 15 % kansanopistoissa. Luku sisältää myös yllä mainitut 6800 opiskelijaa. Huomioitava, että vapaan sivistystyön osalta uudistus koskee vain kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksia, joihin on myönnetty 100 % rahoitus.)

Kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen rahoitus 1/2

- Kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen rahoitus koottaisiin yhteen kanavaan **kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen.**
 - Myös kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden osalta työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen rahoitus (24,8 m €) siirrettäisiin kotoutumislain mukaisesta laskennallisesta korvauksesta osaksi kuntien peruspalvelujen valtionosuutta.
- Lukutaitokoulutuksen järjestämiseen kunnille siirrettäisiin rahoitusta 3,1 milj. euroa momentilta 29.10.31 (Valtionosuus- ja avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin).
- Kunnille myönnettäisiin lisärahoitusta 2 milj. euroa, jotta kunnat voivat järjestää kotoutumiskoulutusta joustavilla toteutustavoilla niin, että henkilö voi koulutuksen rinnalla tehdä koko- tai osa-aikatyötä.

Kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen rahoitus 2/2

- Purettaisiin nykyistä valtion päällekkäistä kotoutumiskoulutuksen rahoitusta (vapaan sivistystyön kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen 100 prosentin valtionosuusrahoituksen lakkauttaminen, 6,9 milj. €).
 - Kunnilla on jo nykyisin vastuu järjestää kotoutumiskoulutusta kotoutuja-asiakkaille, ja kunnille on myös osoitettu rahoitusta osana kuntien peruspalveluiden valtionosuutta ja laskennallista korvausta. Osa kyseisten rahoitusten piirissä olevista kotoutuja-asiakkaista osallistuu kuitenkin vapaan sivistystyön kotoutumis- ja lukutaitokoulutukseen, johon vahvistetut suoritteet rahoitetaan 100 prosentin valtionosuudella. Tämä rahoitus on päällekkäistä kotoutumiskoulutuksen osalta.
- Siirtymäajaksi vuoden 2028 loppuun vapaan sivistystyön toimijoille myönnettäisiin rahoitusta 2,273 milj. €, joka rahoitettaisiin leikkaamalla kunnille ja hyvinvointialueille maksettavaa laskennallista korvausta määräaikaisesti.
 - Rahoitus olisi tarkoitettu kotoutumista edistävään suomen/ruotsin kielen koulutukseen tai suomen/ruotsinkieliseen muuhun koulutukseen sekä vapaan sivistystyön toimijoiden tukemiseen.
- Viittomakielisen kotoutumiskoulutuksen rahoitus jäisi OKM:öön, josta rahoitusta kohdennettaisiin valtionavustuksena.

Koulutusten tavoitteena kielenoppiminen, työelämälähtöisyys ja yhteiskuntatietouden lisääminen

- Kotoutumiskoulutuksen nykyisen kielellisen tavoitteen (B1.1) lisäksi kotoutumiskoulutukselle asetettaisiin yleisempiä tavoitteita:
 - Muun yhteiskunnassa ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kehittyminen
 - Tukea kotoutuja-asiakkaan työllistymistä, kotoutumista ja omaa vastuuta kotoutumisensa edistämisestä
- Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita päivitetäisiin (koko- tai osa-aikaisen työskentelyn mahdollistaminen kotoutumiskoulutuksen rinnalla, tavoitteiden ja sisällön täsmennykset).
- Lukutaitokoulutuksen järjestämisestä, sisällöstä ja sen tavoitteista säädettäisiin kotoutumislaisissa. Opetushallitus määräisi myös lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista.
- Kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen seurantaa kehitettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin.

Työvoimakoulutuksena järjestettävä (kotoutumis)koulutus	Työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu kotoutumislain mukaan
Työvoimaviranomainen päättää koulutuksen tuottamistavan (hankinta, in house, oma tuotanto).	Rahoitus suoraan tietyille koulutuksen järjestäjille.
Työvoimaviranomainen vastaa työvoimakoulutuksen järjestämisestä eli päättää koulutustarjonnasta, johtaa ja seuraa koulutuskokonaisuutta.	Koulutuksen järjestäjät vastaavat omasta koulutustarjonnastaan ja sen seurannasta.
Työvoimakoulutuksen järjestävä työvoimaviranomainen päättää opiskelijavalinnasta. Työvoimakoulutukseen voidaan valita henkilöasiakas (ei tarvitse olla työtön tai työnhakijaksi rekisteröitynyt.)	Koulutuksen järjestäjä tekee opiskelijavalinnat, työvoimaviranomainen päättää opintojen tukemisesta työttömyysetuudella.
Asiakkaalla mahdollisuus saada työttömyysetuutta ja kulukorvausta koulutuksen ajalta	Asiakkaalla mahdollisuus saada työttömyysetuutta ja kulukorvausta koulutuksen ajalta
Työvoimaviranomainen päättää koulutuksen keskeyttämisestä, jos henkilö ei etene opinnoissaan tai on luvatta poissa yhdenjaksoisesti 5 koulutuspäivää -> keskeytyksellä voi olla vaikutuksia työttömyysetuuteen. Koulutuspalvelun tuottaja velvollinen ilmoittamaan keskeyttämisperusteiden täyttymisestä työvoimaviranomaiselle.	Oikeus työttömyysetuuteen lakkaa, jos ei etene opinnoissaan tai laiminlyö ilmoittaa etenemisestä työvoimaviranomaiselle, muuten laiminlyö opintojaan tai on poissa ilman hyväksyttävää syytä siten, että ei suoriudu opinnoista opintosuunnitelman mukaisesti. Asiakkaalla itsellään ja koulutuksen järjestäjällä velvollisuus ilmoittaa opintojen etenemättömyydestä, keskeytymisestä ja päättymisestä työvoimaviranomaiselle.
Koulutus voidaan suunnitella asiakkaiden tarpeisiin, esim. joustavat mallit.	Koulutus voidaan suunnitella asiakkaiden tarpeisiin, esim. joustavat mallit; tukemisen edellytysten täytyttävä.

Kotoutumislain mukaisiin työttömyysetuudella tuettuihin omaehtoiseihin opintoihin liittyvät muutokset

- Vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen ohjaus- ja valtiosuusjärjestelmän purkamisen vuoksi opiskelua näissä koulutuksissa ei enää tuettaisi kotoutumislain mukaisina omaehtoisina opintoina työttömyysetuudella.
 - Esimerkiksi vapaan sivistystyön toimijoiden järjestämissä muissa suomen tai ruotsin taitoa, lukutaitoa ja kotoutumista edistävissä koulutuksissa opiskelua olisi edelleen mahdollista tukea kotoutumislain nojalla tukemisen edellytysten täytyessä.
- Kotoutumislain mukaisina omaehtoisina opintoina työttömyysetuudella tuettavaan aikuisten perusopetukseen asetettaisiin pääsääntöinen 40 vuoden yläikäraja. Ennen lain voimaantuloa aloitettuja opintoja voitaisiin kuitenkin tukea myös 40 vuotta täyttäneiden osalta opintojen loppuun asti.

Vapaan sivistystyön muut kielikoulutukset ja kotoutumista edistävät koulutukset

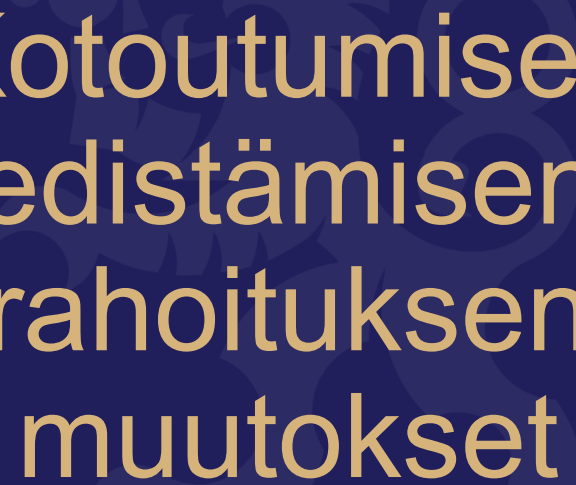

- Voitaisiin jatkossakin nykytilaa vastaavasti tukea omaehtoisina opintoina työttömyysetuudella kotoutumislain mukaan, mikäli muut tukemisen edellytykset täyttyvät.
- Ei kutsuttaisi kotoutumiskoulutukseksi tai lukutaitokoulutukseksi.
- Mahdollisuus ottaa vaikutteita kotoutumiskoulutuksen tai lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista.
- Kotoutumiskoulutuksen päättötestiä ei käytettäisi näissä koulutuksissa, koska se on tarkoitettu vain kotoutumiskoulutuksiin.

Työvoiman ulkopuolella olevien koulutukset

- Esityksessä ei ehdoteta muutoksia työvoiman ulkopuolella oleville kotoutuja-asiakkaille järjestettäviin kotoutumista ja kielitaitoa edistäviin koulutuksiin tai palveluihin.
- Kunnan tulisi nykytilaa vastaavasti tarjota osana kotoutumishjelmaa myös muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä. Esimerkiksi nämä koulutukset voivat soveltua myös työvoiman ulkopuolisille.
- Työvoiman ulkopuolella olevat kotoutuja-asiakkaat voisivat myös osallistua työvoimaviranomaisen järjestämään, työvoimakoulutuksena toteutettuun kotoutumis- tai lukutaitokoulutukseen.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen muutokset

Kotoutumisen edistämisen rahoitukseen kohdistuvat säästöt

- Kotoutumisen edistämisen rahoitukseen tehtäisiin hallituksen päättämät säästöt, vuonna 2027 yhteensä 46,8 milj. euroa.
 - Hallitusohjelman mukaisesti kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistus (15 milj. euroa)
 - Kevään 2024 kehysriihi (1,8 milj. euroa)
 - Syksyn 2025 budjettiriihi (30 milj. euroa)
- Osana kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistusta purettaisiin valtion päällekkäistä kotoutumiskoulutuksen rahoitusta, jolla saadaan aikaan osa säästöistä (6,9 milj. euroa).
- Säästöjen toteuttamiseksi alennettaisiin kunnille, hyvinvointialueille ja Ahvenanmaan maakunnan terveyst- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksettavan laskennallisen korvauksen tasoa, toteutettaisiin norminpurkua, vähennettäisiin kunnan tehtäviä ja tehtäisiin muutoksia kotoutumislain mukaisten kustannusten korvaamiseen.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Esitetty muutos	Momentti	Vaikutusarvio vuonna 2027 (€)
Monialaisen yhteistyön valtionosuudesta luopuminen	28.90.30 (Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen)	- 2 000 000
Vapaan sivistystyön kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen 100 prosentin valtionosuusrahoituksen lakkauttaminen	29.10.31 (Valtionosuus- ja avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin)	- 6 927 000
Vastaanottoon varautumisen kustannusten korvaamisesta luopuminen	32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä)	- 900 000
Laskennallisen kuntakorvauksen alentaminen 100 euroa/v. 18 vuotta täyttäneet	32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä)	- 1 800 000
Säästö kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksettavasta laskennallisesta korvauksesta	32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä)	- 35 173 000
Säästöt yhteensä		- 46 800 000

Kotoutumisen edistämisen määrärahasiirrot

Esitetty muutos	Momentilta	Momentille	Summa vuonna 2027 (€)
Ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen järjestäminen	32.50.03 (Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen)	28.90.30 (Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen)	300 000
Osana laskennallista korvausta maksettavan kotoutumiskoulutuksen rahoituksen siirto osaksi kunnille maksettavaa valtionosuutta	32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä)	28.90.30 (Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen)	24 813 000
Lukutaitokoulutuksen toteuttamiseen tarkoitettujen määrärahojen siirto osaksi kunnille maksettavaa valtionosuutta	29.10.31 (Valtionosuus- ja avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin)	28.90.30 (Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen)	3 100 000
Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen maksamiseen tarkoitettujen määrärahojen siirto osaksi hyvinvointialueille maksettavaa valtionrahoitusta	32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä)	28.89.31 (Hyvinvointialueiden yleiskatteinen valtionrahoitus)	2 200 000
Ihmiskaupan uhreille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien korvaamiseen tarkoitettujen määrärahojen siirto osaksi hyvinvointialueille maksettavaa valtionrahoitusta	32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä)	28.89.31 (Hyvinvointialueiden yleiskatteinen valtionrahoitus)	700 000
Opetus- ja kulttuuriministeriön siirtymäajan rahoitus vapaan sivistystyön toimijoille vuosille 2027-2028	32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä)	29.10.31 (Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin)	2 273 000
Määrärahasiirrot yhteensä			33 386 000

Aikataulu ja toimeenpano

Aikataulu

- Esitys on annettu eduskunnalle viikolla 17/2026.
- Muutosten esitetään tulevan voimaan 1.1.2027.
 - Siirtymäajaksi vuoden 2028 loppuun vapaan sivistystyön toimijoille jäisi rahoitusta suomen- ja ruotsinkielisen muun kotoutumista edistävän koulutuksen järjestämisen ja vapaan sivistystyön toiminnan turvaamiseksi.
 - Kotoutumislain mukaisina omaehtoisina opintoina tuettavan aikuisten perusopetuksen yläikärajan osalta siirtymäsäännös koskisi kesken olevia opintoja.
- Laskennallista korvausta koskevaan kotoutumislain mukaiseen asetukseen tehdään muutokset vuoden 2026 aikana. Lausuntokierros sen osalta järjestetään erikseen.

Toimeenpano

- Kotoutumispalveluiden uudistamisen toimeenpanon valmistelua tuetaan viestinnällä, tilaisuuksilla sekä erilaisilla ohjeistuksilla ja materiaaleilla (esim. elinvoimakeskukset, KEHA-keskus, Kuntaliitto)
 - KEHA-keskus on esimerkiksi julkaissut kotoutuminen.fi-sivustolla esityksestä usein kysytyjä kysymyksiä ja vastauksia niihin (myös ruotsiksi ja englanniksi).
 - Hankeikkunassa kohdassa ”Asiakirjat” Excel, jossa määrärahamuutosten kuntakohtaiset vaikutukset peruspalveluiden valtiosuuteen.
- Työvoimaviranomaisten ja kuntien olisi hyvä suunnitella siirtymävaihetta yhdessä toisten työvoimaviranomaisten ja kuntien sekä alueella toimivien vapaan sivistystyön toimijoiden
 - Asiakasmäärien kartoittaminen, mahdolliset keskeneräiset vapaan sivistystyön kotoutumis- ja lukutaitokoulutukset. Aikuisten perusopetuksen tukemisen yläikärajan vaikutukset.
- Työvoimaviranomaisten valmistautuminen työvoimakoulutuksena toteutettavan lukutaitokoulutuksen järjestämiseen.
 - Tuottamistavan pohdinta, asiakasmäärien kartoittaminen.

Kiitos!

nea.brandt@gov.fi

laura.ruuskanen@gov.fi